
ZANATI ZSÓFIA*

A HEGEDŰ

Zenés mese 1 felvonásban zeneiskolásoknak

Zene: Tetszés szerint

Szereplők:

MESÉLŐ

ZSUZSI, A KISLÁNY

ANYA

APA

4 HÚR (C (KISASSZONY), D, G, A)

HEGEDŰKÉSZÍTŐ MESTER

**HANGSZEREK: BÖGŐ, HEGEDŰ, GITÁR, DOB, ZONGORA,
TRIANGULUM, HARANGJÁTÉK**

1. ÉS 2. JÁRÓKELŐ

GYEREKHANGOK

Kellékek:

Kották, kottaállvány, nagy füles csörgőóra, hegedű és hegedűtok, gitár,
zongora(hang), triangulum, nagybögő, dudu, cajon

NYITÓDAL

*(Lehetne hozzá dalszöveg, illetve nem biztos, hogy dal, lehetne csak zene, amire a
Mesélő bejön, behozza a kellékeket, pl. a kottaállványt stb.)*

1.JELENET

(Valami szép hegedűszó, amit a gyerekek is tudnak játszani. elég egy egyszerű dal, pl. a Fülemlüle szonáta zenéje. a mesélő erre kezd el a történetet.)

MESÉLŐ: Egyszer volt hol nem – tudjátok, egy mesének mégiscsak illik elkezdődni – volt egyszer egy kislány: Zsuzsi, és egy hegedű. Azaz nem is egy, hanem sorban három. Mert a kislány pici korától hegedült, s ahogy nőtt nődögélt, kinőtte a hegedűit is. Feles, háromnegyedes, egész – így hívták a hangszereket hivatalosan, Zsuzsi meg nem hívta sehogy, mert egyre jobban utált gyakorolni. Sóváran és irigyen leste a többieket, amint óra után rötyögve meg visongva indultak újabb meg újabb felfedezőútra, meg jól kipletykálták a többieket, meg ami aznap történt – s ebből ő rendre kimaradt. Ha tapsoltak neki a versenyeken, meg az ünnepségeken, az persze jól esett. De az ácsorgást meg a hiábavalónak tűnő hosszú próbákat nagyon utálta. Ennél már csak azt utálta jobban, hogy örökké csúfolták. Ahányszor meglátták oldalán a jókora hegedűtokot himbálózni, utána kiabáltak.

GYEREKHANGOK: *(Felváltva, csúfolódva)* Cini-cini hegedű! Macska segge keserűűű!

(Nevetve elszaladnak.)

MESÉLŐ: Zsuzsi ilyenkor tényleg keserű lett. Sokszor csak húzta-húzta a vonót, és az órát leste, hogy mikor jár már le a gyakorlás ideje

(Effekt: vekkeróra csörgés.)

MESÉLŐ: Ráadásul anya meg apa állandóan kérdezgették.

APA: *(A háttérből)* Zsuzsikám, gyakoroltál ma?

ZSUZSI: *(Sóhajtvá)* Mintha nem hallották volna a nyekergést!

2.JELENET

(Szép tavaszi muzsika, madárcsicsergés stb. Visszajön a Fülemlüle szerenád: zongora, hegedű)

MESÉLŐ: *(Zenében folytatja.)* Egy szép tavaszi napon, mikor egymást lökdösték a méhecskék a virágkelyhek küszöbén, hogy ők is sorra kerülhessenek már és vihessék a mézecsét, minden eddiginél erősebb földillat szállt a levegőben, s a madarak is mindenfelé kikiabáltak.

(Vidám kismadarak, zenében.)

Itt a jó idő! ... Itt a jó idő! Egyszóval ezen a szép napon a kislány elővette a hegedűjét, mert hegedűórára kellett mennie, Bizony nem akaródzott a szép időben a szobában maradni. Még el is pityeregte magát, olyan igazságtalannak érezte, hogy mindenki más mehet, amerre kedve tartja, csak ő nem. Kénytelen-kelletlen felállította a kottaállványt, de az hirtelen keresztbe tette mind a három lábát és összerogyott.

(Hatalmas csattanás hangja.)

MESÉLŐ: A kislány megpróbálta rendbe tenni a kottatartót, de most meg a kotta esett le a földre.

(Puffannak a kották. A színpadon akár zsinórral leejthetők vagy lesodorhatja a mesélő is.)

ZSUZSI: *(Begurul mérgesen.)* Hé, kottatartó! Nyavalyás kották! Rajtam ugyan nem fogtok ki!

(Felteszi a polcra a kottát és megtámasztja, elégedetten szemléli a művét)

HATÁSSZÜNET!

(Zsuzsi csendben készül hegedülni.)

TELJES A CSÖND

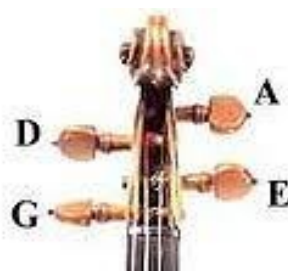
(Csak a hegedű zörgése, a vonónyiszálás hallatszik.)

(Zsuzsi a színpadon álla alá veszi a hegedűt, ráteszi a vonót, de a hegedű nem szól. Megpendíti a húrokat, megrázza a hegedűt.)

ZSUZSI: *(A gyerekeknek, azaz a közönségnek, nagyon ijedten.)* Jaj, elrontottam! Most mit mondok Anyuéknak? Mit mondok a suliban?

MESÉLŐ: Zsuzsi álla alá vette a hegedűt és meghúzta a vonót. Csakhogy a hegedű nem szólalt meg! Rányomta a vonót erősebben, de hiába. Ujjjaival megpendítette a vonót, semmi. Megrázta a hegedűt, csak úgy zörgött, aztán újra rátette a vonót. Egy hang nem sok, annyi sem jött ki rajta. A kislány megijedt. Elrontotta volna a hangszer? Mindenki nagyon mérges lesz. Mit mond a tanárnak? Mit mond a szüleinek? És egyáltalán: mi történt?

3.JELENET

MESÉLŐ: Eközben a hegedű húrjai összedugták a fejüket. Tudták jól, hogy hiába húzza végig rajtuk Zsuzsi a vonót, nélkülük nem lesz ebből semmi. Jól kinyújtózkodtak, és várták, mi történik. A D-húr picit megzizzent.

D-HÚR: *(A többiek felé fordulva, csúfondárosan)* Nézzétek, hogy meg van ijedve a kisasszony!

MESÉLŐ: A G-húr kényelmesen megropogtatta a faágyat.

G HÚR: Én ugyan meg nem szólalok még egyszer! Hogy itt sírjon-ríjon, hisztizzen nekem? Na azt már nem!

C-HÚR KISASSZONY: *(Méltatlankodva)* Azt hiszi ez a gyerek, hogy nekünk tesz szívességet! Ahelyett, hogy hálás lenne, amiért velünk lehet!

G-HÚR: *(Bácsi, legyintve)*

Mind ilyenek - de hát gyerekek! Ahelyett, hogy értékelnék, hogy ilyen megbízhatóak vagyunk!

(A háttérben a többiek élénken helyeselve.)

Bizony ám! Ritka ez manapság, mint a jó gyanta!

D-HÚR: *(Picit belelovallja magát)* Én például olyan ritkán ereszek le! Volt olyan, hogy rám ne lehetett volna számítani?

C-HÚR KISASSZONY: Jó, jó és most mi legyen. Mit csinálunk?

D-HÚR: *(Hirtelen ötlettől vezérelve.)* Szerintem leckéztessük meg!

G-DÚR *(Atyáskodva, de barátságosan):* Csak ijedezzen, szomorkodjon, előbb-utóbb hiányozni fogunk neki, meglátjátok!

C-HÚR: *(Kicsit háborogva, művésznősen)* Bocsánat, én egy hangszer vagyok, a hangszerek királynője! Csak nem fogok vitatkozni egy gyerekkel?

D-HÚR: *(Mint aki mindent jobban tud)* Hm, hm. Bocs, de a hangszerek királynője, az az orgona!

C-HÚR KISASSZONY: *(Megengedően visszavesz.)* Orgona! Hű jó. Nem mindegy? De nekem van a legnagyobb lelkem! Mindenki mondja: a hegedűnek lelke van!

G-HÚR: *(Bácsisan, somolyogva, „félre”)* Na, ez biztos!

(Összevissza beszélnek a háttérben tovább.)

Na ne mondja... én is szóltam úgy... jaj, még végén hamis leszek... ó ne ereszkedjen le odáig... még mindig ragadok a gyantától...

(etc. a megszólaló muzsikában elhalkulnak.) (Kicsi zene.)

MESÉLŐ: Így beszélgettek Zsuzsi hegedűjének húrjai, még civakodtak kicsit, zizegtek és dörögtek aztán szépen lassan elszunyókáltak.

(Picit eltűnik a fény)

4. JELENET

(A majdnem sötétségből szól ki a hang.)

GITÁR: (Tétován aztán egyre hangosabban) Bocsánat! Nem láttátok a pengetőmet? Állandóan bújócskázni akar, hát ilyet! Ej, pedig mit tudunk mi ketten, gitár és pengetője, ide aztán nem kell vonó! (Megörül) Áhá... hát itt vagy!

(Gitározni kezd. Gitármuzsika tetszés szerint...)

BŐGŐ: (Picit gúnyosan, de kedvesen) Óóóó! A gitár mindig azt hiszi, csak ő van a világon! Na de ezt hallgassátok meg – ezt a gyönyörű bűgő hangot, hát van ennél szebb a földkerekségen?

(Ez már a bőgő hangja, bármilyen szép szóló jöhet!)

ZONGORA: Túúúúdom, túúúúdom. Te vagy a hegedű bátyja, mindig mondogatod. (Egyre lelkesebben.) De tudsz szólni, mint a szellő, zúgni, mint a vihar, simogatni, mint az esőcseppek? Hallod, hogy csilingelek-bolongolok? Látod, hogy ugrálnak a pici kalapácsaim?

(Zongoraszó, valami szép futammal és benne triangulum. Hatására a zongora elhalkul vagy/és megszűnik.)

HARANGJÁTÉK: (Csitítóan, kedvesen) Csendesebben, csendesebben! Nem szereti mindenki ezt a zenebonát!

MESÉLŐ: (Miközben szól a harangjáték) A harangjáték elővette a legszebb dallamát, amit csak tudott, a zongora, a bőgő és a gitár pedig áhítattal hallgatták egészen addig, míg eljűk nem perdült két fura szerzet és dűbörögni nem kezdett.

ZONGORA: (Fontoskodva, de kíváncsian) Pardon! Nem tudom, kit tisztelhetek Önökben, engedjék meg hogy bemutatkozzam: Én egy Bösendorder vagyok.

DOB: (Élénken és színpadiasan meghajolva): Igen! Én pedig Giutarra vagyok Spanyolországból!

BŐGŐ: (Bűszkén): A hegedű bátyja vagyok, a nagybűgű Olaszországból...

(Zavartan) ... csak ... csak jobban megnöttem ...

ZONGORA: (Kuncogva): És mindig azzal dicsekszel, hogy több húrod van nála. Csak számold össze az én hűrjaimat!

GITÁR: *(Félbeszakítja a zongorát):* Hm, hm ... Figyelem, hölgyeim és uraim! UDU mester, egyenesen Afrikából!

(Dobpergés, majd folytatja prózában, kicsit magyarázkodva, kedvesen)

Megtévesztő elismerem, hogy inkább egy kacsa itatóra hasonlítok, de én egy igazi dob vagyok ... tessék!

(Dübörgés)

Jaj, majdnem elfelejtettem! Ő pedig UDU *(Rámutat a cajonra)*

Igen, igen tudom, ő meg úgy néz ki, mint egy doboz, de higgyétek el, erős és okos! *(Vidáman kurjantva.)* Uccu barátom, pörgesd meg!! Ha bírjátok a tempót, gyertek utánunk!

(Egyszerre rázendítenek, de összevissza!! A zongora, a gitár, a bőgő mind meg akarják mutatni, hogy mit tudnak. A triangulum belecsendül, hirtelen mindenki abbahagyja a játékot.)

TRIANGULUM: Álljálljállj! Mi ez a hangzavar?... Ez így csak egy hangzavar! Tudjátok mit? Inkább játsszunk együtt!

(Hümmögés a háttérből.)

MIND: Játsszunk? Hm jó ötlet, na nézd csak miből lesz a cserebogár...

MESÉLŐ: És elkezdtek a dobok, aztán rápendült a gitár, mellé simult a bőgő, alákalimpált a zongora s amikor abbahagyták, a harangjáték összecsapta minden kicsi harangkezét örömében.

HARANGJÁTÉK: Tudjátok, mi ez? Ez egy zenekar!

(A bőgő elszomorodik.)

BŐGŐ: *(Sóhajtvá)* Óóó, ha ezt hegedű tesóm hallotta volna! Úgy örült volna nekünk!

TRIANGULUM: *(Csilingelőn)* Miért? Mi lett vele?

BŐGŐ: *(Szomorúan)* Egészen megnémult bánatában. Zsuzsi, tudjátok a kislány, aki hegedült rajta, bizony csúnyán bánt vele. Csak csapkodja, és lusta és hisztis!

(Sutyorogva, mint aki pletykál éppen.) És képzeljétek. A tesóm húrjai megfogadták, hogy meg se szólalnak többé! Bizony!

MIND: *(Hüledezve.)* Neem ... *(Egymás szavába vágva jóformán.)* Mi lesz akkor vele? Mi lesz a szép kottákkal? Mi lesz a muzsikával? És mi lesz a gyerekekkel?

ZONGORA: Most már elég ebből! Gyerünk! Ki kell békíteni őket!

(Pici zene.)

5. JELENET

(Hegedűkészítő műhely. A padon egy-két szerszám. A Mester műhelyében, a Mester, Apa és Anya. A Mester hosszasan vakarta a fejét.)

HEGEDŰJAVÍTÓ MESTER: *(Tanácstalanul, Apának és Anyának)* El nem tudom képzelni mi történt ezzel a szegény hegedűvel. Mindent megnéztem, mindent szétszedtem. Talán a fa öregedett el?

(Megkopogtatja a hangszert.)

Repedéseket vagy sérülést nem láttam. Leejtették volna? Megpróbáltam behangolni, meg sem nyikkant. Gondoltam talán a húrok, de azoknak kutya bajuk. *(Végig simít a húrokon.)* A vonóval sincs semmi probléma, a másik hegedűn szól, mint a nagymama. *(Csóválja a fejét.)* Amióta az eszemet tudom, ilyet nem láttam. Fogalmam sincs. Nem tudok segíteni. *(Átnyújtja a hegedűt az Apának.)* Sajnálom!

(Apa és anya tanácstalanul néznek egymásra.)

ANYA: *(Sóhajva.)* Azért köszönjük.

(Kifelé indulnak a műhelyből, a Mester közben másik hegedűt penget, egy-egy húron végig húzza a vonót, játszik valami pici dallamot.)

APA: Ha nem szól, hát nem szól. Sajnos mi nem tudunk másikat venni pedig úgy szeretnénk volna, ha muzsikos lett volna ebből a gyerekből. Olyan ügyes és tehetséges!

ANYA: Jaj, mit szól majd ehhez Zsuzsi?

6. JELENET

(Vidám, felszabadult dallam.)

MESÉLŐ: Zsuzsi betakargatta a hegedűjét, éppúgy, mint máskor és hazáig lóbálta éppúgy, mint máskor. Otthon aztán ragyogó jókedve kerekedett. Szabad vagyok! – gondolta. Semmi dolgom! És máris eltervezte, mi mindent fog

csinálni. Bemennek a többiekkel a városba, beülnek a moziba, fagyit vesznek, beszélgetnek, olvasni is fog és tévét is néz majd, szóval mindent, mindent megtehet, amit eddig nem! Másnap tényleg elmentek csavarogni a városba, fagyit vettek és sokat nevettek. Így ment ez nap, mint nap. Anya és Apa mindenkinek elmesélte, hogy valami baja van a hegedűnek: sajnos használhatatlan. Az ismerősök hümmögtek és szörnyülködtek:

Háttérből:

- Nahát, az a jó kis hegedű!
- És milyen drága volt!
- Milyen szép hangja volt!
- Az iskolában közben ünnepségre készülődtek.

(A háttérből kicsi gitár, kicsi dob, kicsi bőgő, furulya, zenefoszlányok.)

MESÉLŐ: A gyerekek rettenetesen izgultak, szerettek volna minél jobban szerepelni a többiek és a vendégek előtt. Zsuzsi mindenütt verssorokat ismételtető, dúdolgató gyerekekbe botlott. Persze most is akadtak zongoristák, fuvolisták és hegedűsök. Hangolt a kórus, dallamfoszlányok szálldogáltak mindenütt. Csak a húrok szundikáltak Zsuzsi hegedűjén. A leglustább, a G-húr riadt fel elsőként.

D-HÚR: (Mint aki most ébred.): Halljátok ezt? Psz! Hallgassátok!

(Valahol hegedülnek!)

A-HÚR: *(Megpendül az A-húr)* Már egészen elfejtettem, milyen szépen tudok szólni. Egészen elmacskásodtam.

G-HÚR: *(Megpendül a G-húr):* Én is! Nem bánom, hogy megleckéztettük ezt a kis maflát, de most ki fog a kezébe venni.

C-HÚR KISASSZONY: Na, akkor ki teszi ránk a vonót?

D-HÚR: *(Sóhajtván)* Jaj, úgy ott lennék!

(Az összes húr, egymás szavába vágva.)

ÖSSZES HÚR: *(Az összes húr, egymás szavába vágva.):* Én is!

(Húrpendingés. Nyilván itt meg kell pengetni a húrokat a hegedűn.)

7. JELENET

(Zene, zörgés)

MESÉLŐ: A kislány hallgatózott. Á...! Valami megzörrent! Mintha a hegedűtökből szólna! Sajnálta már, hogy abbahagyta a hegedülést. Apa és Anya

szomorú volt, a felnőttek mindig megállították és megkérdezték, hogy megy a hegedülés, a gyerekek már nem neki tapsoltak az ünnepségeken és ...valahogy a zene is hiányzott! Csak úgy szokásból hozta magával a hangszert, mint máskor.

(Kibontotta a kendőből a hegedűt és a kezébe vette. Megpendítette a C-húrt.

Messziről, mintha csengés volna: Húrpengés. Az „A”-t halkan, a „D” nagyon leeresztetten, a „G” pedig borzasztóan berekedve.)

ZSUZSI: *(halkan, bátortalanul)* Szia hegedűcske, sziasztok kedves hegedűhúrok!

(Nagyot sóhajtott.) Baj van. Segítenétek nekem? *(Szomorúan, restelkedve.)*

Tudom, tudom. Igazatok van, rosszul bántam veletek, de ... olyan rossz volt, amikor csúfoltak a hegedülés miatt!

(A húrok hümmögnek.)

ZSUZSI: És olyan sokat kellett ácsorogni a kotta előtt ... és aztán sose volt olyan szép, mint ahogy szerettem volna ... *(Pici húr pendülések ... majdnem pityeregve.)* ... pedig úgy szerettem volna örömet okozni Apának és Anyának ... meg a gyerekeknek!

D-HÚR, C-HÚR: *Egy fiú és egy lány egyszerre.)* Ó, hát ez a baj?

ZSUZSI *(Csöndesen és szomorúan):* Talán nem vagyok elég szorgalmas?

D-HÚR *(Feddőn.)* Nem bizony!

A-HÚR: És valami kitartó sem vagy!

ZSUZS: *(Mentegetőzve.)* Én csak ... Tudjátok ... Sajnáltam rátok az időt, elegendő volt belőletek!

C-HÚR *(Kisasszony bosszúsan reklamál)* Ha tudnád, hogy csapkodtál és fűrészeltél! *(felszisszen)* Még fájt is!

D-HÚR *(Mérgesen.):* Tudod, milyen rosszul esett?

ZSUZSI *(Mentegetőzve):* De sokat gyakoroltam!

C-HÚR KISASSZONY *(Még mindig csípősen.)* De nem figyeltél drágám! Csak túl akartál lenni rajtunk. Vagy nem?

ZSUZSI: *(Magyarázkodva.)* Tudjátok ... Irigyeltem a többieket, akiknek nem volt semmi dolguk!

G-HÚR: (*Bácsisan, szelíden.*) Nem volt, nem volt!! ... Persze hogy nem volt! Mert ők nem ilyen jók!

A-DÚR: Tudod, hogy mit csináltál? Te miközben mások lustázkodtak?

MINDEN HÚR: Zenét!

ZSUZSI: (*Szipogva.*) Jaj, Úgy hiányoztok! ... Kérlek szépen: béküljünk ki!

MINDEN HÚR: (*Egymás szavába vágva.*): Most az egyszer ... Te butuska Látod, látod ... Megbocsájtunk!

8. JELENET

(*Víg, szép hegedűszó.*)

ZSUZSI és MESÉLŐ: S akkor a kislány, állá alá vette a hegedűjét. Szaladt a vonó, büszkén feszített a fényes, barna fán a G, a D, az A és a C húr és illatfelhőket szórt a gyanta szerteszét. Énekelt, sírdogált, kacagott a hegedű. Szállt a muzsika, betöltötte a termet, még az iskola mellett az utcán is mindenki megállt és hallgatózott.

JÁRÓKELO 1.: Milyen szépen játszik itt valaki!

JÁRÓKELO 2.: Biztosan egy hegedűművész!

(*Hegedűszó szépen, büszkén száll.*)

MESÉLŐ: (*Kijön középre, a közönségnek mondja, mintegy zárszóként*) Így volt, mese volt.

D-DÚR: (*Vidáman, majdnem kérdőn*) Talán igaz se volt!

ZSUZSI, HÚROK, HANGSZEREK, APA, ANYA, HEGEDŰKÉSZÍTŐ MESTER, MESÉLŐ (egyszerre) Holnap legyenek a Ti vendégeitek!

(**FINÁLÉ**)

***Zanati Zsófia** író, szerkesztő-riporter (Magyar Katolikus Rádió Kulturális Szerkesztőség)